

Nastavak arheoloških istraživanja na položaju Prečno pole I u Torčecu kraj Koprivnice

Continuation of the Archaeological Research on the Position of Prečno pole I in Torčec near Koprivnica

Tajana Sekelj Ivančan

Primljeno/Received: 31.01.2007.
Prihvaćeno/Accepted: 08.02.2007.

U arheološkim istraživanjima ranosrednjovjekovnog naselja Prečno pole I u 2006. g. evidentirano je 8 tvorevina, od kojih neke predstavljaju ostatke stambenih objekata. Jedan od njih, najočuvaniji, bio je kvadratičnog oblika s ognjištem u jugozapadnom dijelu. Izvan stambenih objekata pronađena su dva vatrišta. Od pokretnih nalaza ističu se brojni ulomci posuda jednostavnih rubova, ukrašenih gustim češljastim valovnicama ili nizovima češljastih vodoravnih linija. Prema analogijama za spomenute značajke prikupljene keramike može se zaključiti da su stanovnici ovoga ruralnog naselja na tom mjestu obitali u vremenu između prve polovine 7. i prve polovine 10. stoljeća.

Ključne riječi: Torčec-Prečno Pole I, arheološko istraživanje, naselje, rani srednji vijek
Key words: Torčec-Prečno Pole I, archaeological research, settlement, Early Middle Ages

Arheološko nalazište Prečno Pole I smješteno je sjeverno od mjesta Torčec (općina Drnje, Koprivničko-križevačka županija). Ovaj položaj dio je veće cjeline obilježene kao Ledine, smješten s južne strane velikoga isušenog meandra rijeke Drave koji se pruža sjeverno od mjesta Torčec te jugozapadno od položaja na kojem je arheološkim iskopavanjima dokumentirano ranosrednjovjekovno naselje iz 10. i 11. stoljeća, koje se nalazi sa sjeverne strane spomenutog meandra (slika 1) (Sekelj Ivančan 2005; Sekelj Ivančan et al. 2005).

Nalazište je evidentirano 1997. g. pregledom površinskih nalaza koje su prikupili Ivan i Zlatko Zvjerac iz Torčeca (Sekelj Ivančan, Zvjerac 1997, 66; Sekelj Ivančan 2001, 46, Pl. XLIX, 312-318; Pl. L, 319-329), a tijekom studenoga 2002. g. obavljeno je i rekognosciranje terena Prečno Pole I-III, smještenog sjeverno od središta mjesta Torčec (Sekelj Ivančan et al 2003, 117-118, sl. 3-5, T. 2.). Tom je prigodom, na drugoj oranici mikrocjeline Prečno Pole I, koja se nalazi zapadno od poljskog puta koji uz stari dravski meandar vodi prema Cirkvišću (tzv. zemlja br. 3 "prema Drnju"), u dubljim brazdama nakon jesenskog oranja zamijećeno nekoliko tamnijih mrlja s kulturnim slojem koji je preliminarno datiran u srednjovjekovno razdoblje. Mrlje su se nalazile po sredini zemljišta, oko 20 m južnije od sjevernog ruba oranice. Sljedeća mrlja bila je udaljena oko 6 m južnije od prve, a treća mrlja oko 7 m južnije od druge. Četvrta mrlja bila je nešto udaljenija od spomenutih i evidentirana je oko 15 m južnije od posljednje.

Kako se u prošlogodišnjem istraživanju nije stigao istražiti ovaj prostor već su sonde bile pozicionirane zapadnije, odlučeno je u ovogodišnjim istraživanjima prvo provjeriti pripadaju li ove mrlje istodobnom naselju koje je evidentirano tijekom 2005. godine (Sekelj Ivančan 2006). Tako je u razdoblju od 24. srpnja do 29. srpnja

2006. Institut za arheologiju iz Zagreba, pod vodstvom dr. sc. Tajane Sekelj Ivančan, više znanstvene suradnice, proveo nastavak terenskih arheoloških istraživanja na lokalitetu Prečno Pole I.¹

Tijekom arheoloških istraživanja vođena je terenska dokumentacija prema službenim obrascima Instituta za arheologiju², i nastavljala se na dokumentaciju vođenu tijekom 2005. godine, jer je istraživani položaj dio iste cjeline na mikro prostoru Prečno Pole I. U ovogodišnjim istraživanjima koja su trajala 6 radnih dana, zabilježeno je 24 novih stratigrafskih jedinica (SJ 049 - SJ 072), od kojih se mogu izdvojiti slojevi, ukopi i zapune. Prikupljeni su svi pronađeni predmeti i ukupno je uvedeno 55 vrećica (N 138 - N 192), uglavnom s nalazima keramike, životinjskih kostiju (spaljenih i nespaljenih), kućnog lijepa te ulomcima kamena od žrnja i dr. Uzete su 22 vrećice (U 77 - U 98) s uzorcima zemlje za flotaciju i

1 Sustavna arheološko-konzervatorska istraživanja položaja Prečno Pole I u Torčecu većim su dijelom financirana iz sredstava Ministarstva kulture Republike Hrvatske, a manjim iz sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, dodijeljena znanstveno-istraživačkom projektu pod nazivom "Arheološka slika srednjovjekovnih naselja Podravine" (šifra 0197006), voditeljice dr. sc. Tajane Sekelj Ivančan. Dio novčanih sredstava osigurao je grad Koprivnica i Koprivničko-križevačka županija putem Društva za povjesnicu i starine Torčec. Uz voditeljicu istraživanja u iskopavanjima je sudjelovala djelatnica Instituta za arheologiju, znanstvena novakinja mr. sc. Tatjana Tkalčec te student I. godine studija arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Ivan Valent. Pomoćnu stručnu i tehničku ekipu sačinjavali su: Ivan i Zlatko Zvjerac, a poslove iskopa obavljali su radnici Željko Jagušić, Ivan Jagušić, Marko Kolerek, Dražen Jelača, Miha Petrović i Marko Blažeković iz Koprivnice. Svima im se ovom prigodom zahvaljujem, kako na uložnim financijskim sredstvima, tako i na uloženom trudu, bez čega ova istraživanja ne bi mogla biti uspješno provedena.

2 Kompletna originalna dokumentacija nalazi se u Institutu za arheologiju u Zagrebu. Nakon stručne i znanstvene obrade nalaza i nalazišta, kopije dokumentacije kao i kompletna iskopana materijalna građa bit će predani u Muzej grada Koprivnice, nadležnom za područje gdje se lokalitet nalazi, na stalnu pohranu.

Sl. 1. Karta s označenim položajem lokaliteta Torčec – Prečno Pole I
 Fig. 1. Map with the marked position of the site Torčec – Prečno Pole I

ugljena za C14 analizu te analizu vrste drva. U obrazac posebnih nalaza upisano je svega 3 predmeta (PN 19 - PN 21). Kao dio dokumentacije, izrađeno je 15 listova crteža (crtež br. 32 - 46) u mjerilu 1:20, 1:10 i 1:5 te 525 digitalnih fotografija (F 649-1173).

Najprije se pristupilo skidanju humusnog sloja u širini od 5 m, smjera pružanja oranice u dužini od 53 m. Iskop je imenovan kao sonda 1 (S-1)³, jer zbog položaja oranice nije bila usmjerena prema sjeveru i u tom trenutku nije bila povezana s prošlogodišnjim iskopom. Arheološki istražena površina iznosila je oko 265 m², dok je ukupna istražena površina na položaju Prečno Pole I u 2005. i 2006. godini 735 m².

Nakon skidanja humusnog sloja (SJ 001) pristupilo se poliranju čitave otkopane površine. Pri poliranju zamijećene su sve prigodom rekognosciranja evidentirane mrlje, i to približno točno na prije određenim položajima po sredini oranice, gdje je bila najdublja brazda. Osim ove četiri mrlje, pri poliranju je evidentirano još nekoliko tamnijih manjih površina uz rub iskopa (slika 2).

Ispod oranog sloja (SJ 001), nalazio se miješani sloj smeđe-žute pjeskovite ilovače, prije imenovan kao **SJ 002** (2,5 Y 4/3, *olive brown*). Taj je sloj na mjestima deblji, a na nekim mjestima nešto tanji – tamo gdje je teren blago povišen. Ispod SJ 002 nalazi se žuti pijesak prije imenovan kao **SJ 003** (2,5 Y 4/4, *olive brown*). Sve zamijećene mrlje uočene su u sloju SJ 002, a tamo gdje je on jako stanjen ili na povišenim mjestima gdje ga nema, u sloju SJ 003. Takva situacija identična je situaciji evidentiranoj tijekom prošlogodišnjeg istraživanja na zapadnijim oranicama.

Nakon poliranja iskopane površine ustanovljeno je da najsjevernija mrlja koja se nalazi uza zapadni profil S-1 ulazi u profil. Stoga je bilo prijeko potrebno načiniti proširenje na oko 18 m od S ugla iskopa. Proširenje zapadnog profila je iskopano u dužini od 1,30 m (S-J), širine 0,45 m prema zapadu (I-Z). Na taj način dobiveni su rubovi mrlje koja je bila ovalnog oblika zamijećena u okolnom sloju SJ 002. Imenovana je kao **SJ 049** – zapuna tamnosmede-sivo-crne boje (10 YR 3/2, *very dark gray-*

ish brown) i **SJ 050** – ukop. Mrlja je zamijećena na relativnoj dubini od 38 cm (apsolutna visina ∇ 127,38 m). Iz okruglaste zapune SJ 049 prikupljeno je vrlo malo nalaza keramike. Uzet je uzorak zemlje za flotaciju dok ugljena nije bilo.

Nakon istraživanja zapune definirani su oblici ukopa. Oblik ukopa: ukop SJ 050 veoma je plitak, okruglasto-ovalnog oblika. Dimenzije: 1,20 x 1,18 m. Apsolutna visina dna najdubljeg dijela ukopa je ∇ 127,26 m, što znači da je visinski bilo očuvano oko 12 cm zapune. Relativna dubina od površine SJ 001 do dna ukopa je 0,50 m. Ukop sječe SJ 002 i SJ 003.

Južnije od mrlje SJ 049/050 nalazile su se dvije smečkaste ovalne mrlje položene jedna pored druge, na oko 20 m od S ugla iskopa. Manja mrlja koja se nalazila po sredini oranice, bliže SJ 049/050 imenovana je kao **SJ 051** – tamnosmeda pjeskovita zapuna (10 YR 3/4, *dark yellowish brown*) i **SJ 052** – ukop. Mrlja je zamijećena na relativnoj dubini od 39 cm (apsolutna visina ∇ 127,37 m). Na površini zapune uočavali su se veći komadi ugljena i zapečenog lijepa. S istočne strane zapuna SJ 051 presječena je vrlo dubokom centralnom brazdom od oranja. Tijekom pražnjenja zapune SJ 051 ustanovljeno je da u zapuni ima mnoštvo ugljena koji je uzet za analizu, kao i uzorak zemlje za flotaciju. Zapuna je crvenkaste boje i izgledala je kao zapečeni pijesak. Nalaza gotovo da i nije bilo, osim nekoliko spaljenih kostiju. U SI uglu zapune nalazio se veći komad izgoranog drva, kao ostatak većeg kolca zabodenog na tom dijelu ukopa. Ova tvorevina vjerojatno predstavlja neko jednokratno vatrište.

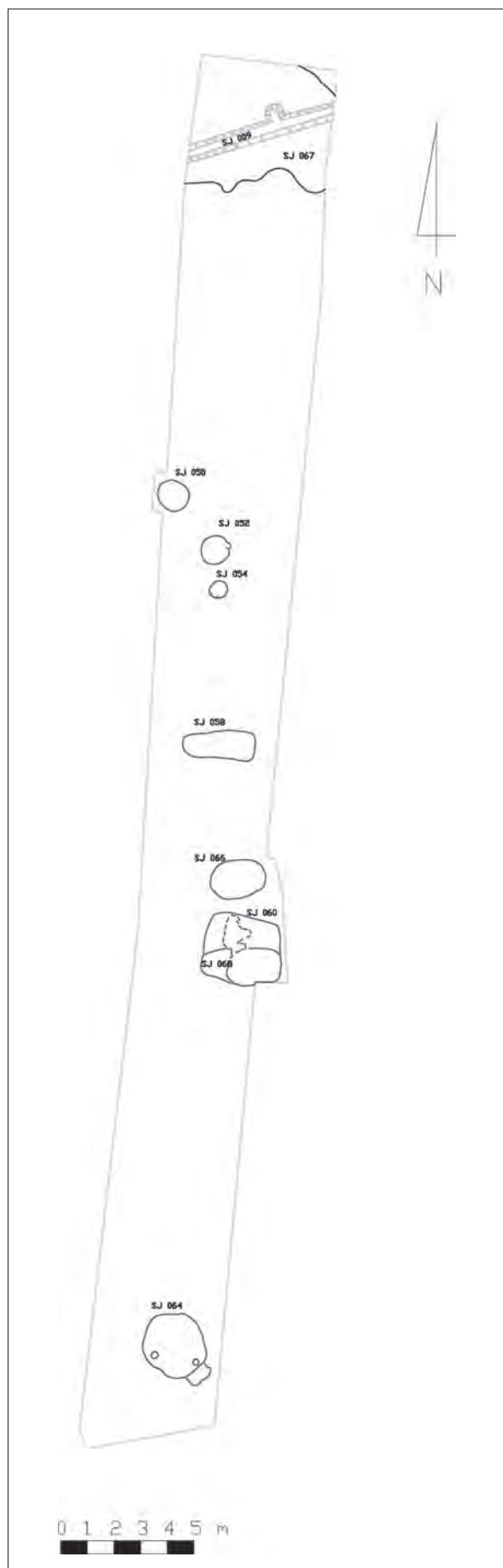
Nakon istraživanja zapune definirani su oblici ukopa. Oblik ukopa: ukop SJ 052 je okrugla oblika. Dimenzije: 1,08 x 1,06 m. Apsolutna visina dna najdubljeg dijela ukopa je ∇ 127,13 m, što znači da je visinski bilo očuvano oko 24 cm zapune. Relativna dubina od površine SJ 001 do dna ukopa je 0,63 m. Ukop sječe SJ 002 i SJ 003.

Južnija okruglasta mrlja bojom i oblikom bila je vrlo slična SJ 051. Ova je mrlja imenovana kao **SJ 053** – tamnosmeda pjeskovita zapuna (10 YR 3/3, *dark brown*) i **SJ 054** – ukop. Mrlja je zamijećena na relativnoj dubini od 44 cm (apsolutna visina ∇ 127,39 m). Tijekom pražnjenja zapune SJ 053 ustanovljeno je da je ona nešto manjih dimenzija od SJ 051, gotovo identične boje te vjerojatno također predstavlja jednokratno vatrište. Zapunjena je većim komadima kućnog lijepa te ponekim ulomkom gara, a u zapuni je bilo i dosta zapečene zemlje. Prikupljeno je nešto ugljena i uzorak zemlje za flotaciju.

Nakon istraživanja zapune definirani su oblici ukopa. Oblik ukopa: ukop SJ 054 je okrugla oblika. U ukopu SJ 054 evidentirane su tri manje okrugle rupe dubine oko 12 cm i širine 4-5 cm, vjerojatno od kolaca koji su bili zabodeni u JZ stijenke vatrišta. Dimenzije: 0,64 x 1,68 m. Apsolutna visina dna najdubljeg dijela ukopa je ∇ 127,08 m, što znači da je visinski bilo očuvano oko 31 cm zapune. Relativna dubina od površine SJ 001 do dna ukopa je 0,75 m. Ukop sječe SJ 002 i SJ 003.

U sjevernom dijelu iskopa S-1 zamijećena je mrlja koja se nalazila do oko 6 m južnije od sjevernog ruba iskopa, uz isušeni veliki meandar. Mrlju je presjekao recentni kanal koji je bio evidentiran i prošle godine (SJ 008/009). Nakon poliranja ovaj je sloj imenovan kao – **SJ 067** – tamnosmeda zemlja (10 YR 3/1 *very dark brown*). Sloj je na mjestima debljine i do 30-ak cm i vjerojatno predstavlja ostatke nekakve mlake. U njemu je bilo nešto nalaza RSV keramike i šljunka. Sloj SJ 067 zamijećen je na relativnoj dubini od 28 cm (apsolutna visina ∇ 127,07 m), dok mu je dno na apsolutnoj visini ∇ 126,80 m.

3 Tijekom istraživanja snimanje totalnom geodetskom stanicom obavila je mr. sc. Tatjana Tkalcic. Krajnje točke položaja iskopa vezane su na dvije poligone točke koje će biti povezane na najbližu geodetsku kotu. Svi podaci nalaze se u Arheološko-dokumentacijskom centru Instituta za arheologiju u Zagrebu.

Sl. 2. Torčec – Prečno Pole I, arheološki iskop S-1 s ucrtanim ukopima istraženih objekata (snimak: T. Tkalčec; crtež: T. Sekelj Ivančan)

Fig. 2. Torčec – Prečno Pole I, archaeological trench S-1 with marked burials of the objects investigated (recorded by: T. Tkalčec; drawing by: T. Sekelj Ivančan)

Na oko 25 m od S ugla iskopane površine S-1 zamijećena je mrlja izduženoga ovalnog oblika smjera I-Z. Ova uska mrlja tamnosivo-smeđe-crne boje imenovana je kao **SJ 057** – pjeskovita zapuna (2,5 Y 2.5/1, *black*) i **SJ 058** – ukop. Mrlja je zamijećena na relativnoj dubini od 36 cm (apsolutna visina $\nabla 127,47$ m). Na površini zapune pronađeni su ulomci RSV keramike s češljastom valovnicom i snopovima vodoravnih linija. U čitavoj zapuni prikupljeno je dosta životinjskih i ribljih kostiju te nešto šljunka (količina šljunka iz zapuna: SJ 57 – 2 kg).

Nakon istraživanja zapune definirani su oblici ukopa. Oblik ukopa: ukop SJ 058 ima jednak, izduženo-ovalni oblik kao i zapuna, smjera I-Z i veoma je plitak. Dimenzije: 2,68 x 1,08 m. Apsolutna visina dna najdubljeg dijela ukopa je $\nabla 127,30$ m, što znači da je visinski bilo očuvano oko 17 cm zapune. Relativna dubina od površine SJ 001 do dna ukopa je 0,53 m. Ukop sječe SJ 002 i SJ 003.

Na oko 30-35 m od S ugla iskopa S-1 evidentirana je mrlja imenovana kao **SJ 059** – zapuna ovalnog oblika smjera I-Z tamnosivo-smeđe-crne boje u središnjem dijelu te svjetlija na krajevima (*10 YR 3/1, very dark gray*) i **SJ 060** – ukop. Mrlja je zamijećena na relativnoj dubini od 38 cm (apsolutna visina $\nabla 127,52$ m). Zapuna je nešto svjetlija u JZ i JI dijelu, gdje su vidljiva blago zaobljena ispupčenja na ovalnoj mrlji. Na žalost, mrlja SJ 059 ima žute mrlje pijeska u svome središtu pa se pretpostavlja da je to rezultat naknadnih, recentnih intervencija i predstavlja poremećeni dio zapune. U zapadnom svjetlijem dijelu zapune, odmah pri površini tijekom poliranja, pronađena je jedna metalna željezan kukica **PN 19** ($\nabla 127,52$ m). Tijekom daljnjeg pražnjenja zapune, ustanovljeno je da je PN 19 pronađen iznad polukružno postavljene strukture ognjišta unutar objekta, u njegovom JZ uglu. Ognjište je imenovano kao **SJ 068** – smečkasta pjeskovita zapuna okruglastog oblika (2,5 Y 3/3, *dark olive brown*) i **SJ 069** – ukop. Po vanjskom obruču zapune SJ 068 nalazili su se pravilno polukružno postavljene veći komadi kamena pješčenjaka (slika 3). Takav kamen pronađen je tijekom prošlogodišnjeg iskopavanja u svim istraženim zapunama objekata, stoga je zaključeno da je svaki od istraženih objekata moguće imao sličnu strukturu u uglu, ali je tijekom vremena ona bila uništena⁴. U zapuni ognjišta bilo je i lomljenog šljunka te keramike i kostiju. Uzeti su uzorci ugljena i zemlje za flotaciju.

Tijekom pražnjenja zapune SJ 059 ustanovljeno je da je ta zapuna, ustvari, poremećena recentnim iskopom znatiželjnika. Stoga je u čitavoj zapuni pronađeno vrlo malo ulomaka keramike, kostiju, šljunka i kamena

4 Na kraju arheoloških iskopavanja napravljen je jedan pokus. Naime, kako je tijekom prošlogodišnjih i ovogodišnjih iskopavanja pronađeno dosta materijala koji je u dokumentaciji zaveden kao kamen pješčenjak, a prvenstveno zbog njegove krhkosti i velikim razlikama u boji, ukazala se potreba za pokusom tj. paljenjem jednokratnog vatrišta u sloju pijeska SJ 003. Nakon što je vatra gorjela jedan sat, vatrište je zatrpano pijeskom SJ 003. Neko vrijeme su se vatrište i zemlja hladili, a onda je započelo pražnjenje zapune vatrišta na način da se dobije presjek te zapune kako se prazne i arheološka kulturna zapuna nekog objekta. Nakon toga ispražnjena je čitava zapuna. Dno stijenke vatrišta, gdje je bilo nakupljeno najviše ugljena, nije izgorelo, dok su stranice ukopa vatrišta bile zapečene i promijenile su boju u crvenkastu. Uokolo vatrišta, u obruču širine oko 7-8 cm, pijesak se jako isušio i promijenio je boju. Postao je svjetliji, oker boje. Načinjen je presjek čitavog vatrišta u sterilnom pijesku kako bi se ustanovila debljina zapečene zemlje. Ona je iznosila 2-3 cm i u gornjim je slojevima bila crvenkasta, a ispod toga crvenkastog sloja bila je svijetla, gotovo oker-bjelkasta. Cijeli je postupak fotografiran u svim fazama, a zapečeni dio vatrišta crvenkaste boje (bivši pijesak SJ 003) uzet je kao uzorak. Kao zaključak ovog eksperimenta može se navesti da je taj zapečeni dio SJ 003 veoma sličan tvorevinama pronađenima u svim objektima s lokaliteta Prečno Pole I, a koje su zavedene u dokumentaciji kao "kamen pješčenjak".

Sl. 3. Ognjište polukružnog oblika (SJ 068/069) u jugozapadnom uglu kvadratičnog objekta (SJ 060) (foto: T. Sekelj Ivančan)

Fig. 3. Semi-circular hearth (SU 068/069) in the southwest corner of the quadratic object (SU 060) (photo by: T. Sekelj Ivančan)

pješčenjaka. Vjerojatno su arheološki nalazi u središnjem dijelu objekta pokupljeni pri tomu kopanju. Ipak, u S dijelu SJ 059 pronađena je jedna mala perla oblika osmice, od staklene paste – **PN 21** (V-127,46 m).

Zapuna SJ 059, recentna intervencija, presjekla je intaktnu zapunu objekta koja je bila nešto svjetlije boje i nalazila se u južnom dijelu ukopa. Stoga je ova svjetlija intaktna zapuna imenovana kao zapuna **SJ 070** (2,5 Y 3/3, dark olive brown) unutar ukopa SJ 060. U njoj je pronađena jedna mala željezna igla **PN 20** (V-127,40 m, mjereno od pikete 1), a uzet je i uzorak zemlje za flotaciju.⁵

Nakon istraživanja zapune definirani su oblici ukopa. Oblik ukopa: ukop SJ 060 je četvrtasti plitki ukop, s nešto dubljim južnim dijelom. To udubljenje se proteže smjerom I-Z, od kružnog udubljenja ognjišta SJ 069. Dimenzije: 3 x 2,62 m, dijagonala (SZ-JI) 3,38 m. Promjer ukopa ognjišta: 0,80 m. Apsolutna visina dna najdubljeg dijela ukopa je V127,19 m, što znači da je visinski bilo očuvano oko 33 cm zapune. Relativna dubina od površine SJ 001 do dna ukopa je 0,71 m. Ukop je zamijećen u SJ 002 i siječe SJ 003.

U najjužnijem dijelu, oko 50 m od S ugla iskopane površine S-1, evidentirana je još jedna ovalna mrlja tamno-sivo-smede pjeskovite zemlje. Ta je ovalna mrlja smjera S-J imenovana kao **SJ 063** – tamnosmeda pjeskovita zapuna (2,5 Y 3/2, very dark grayish brown) i **SJ 064** – ukop. Mrlja je zamijećena na relativnoj dubini od 37 cm (apsolutna visina V127,43 m). U zapuni je pronađeno

dosta keramike s razvijenim rubovima, šljunak (količina šljunka iz zapuna: SJ 63 – 11 kg), životinjske kosti i kućni lijep.

Nakon istraživanja zapune definirani su oblici ukopa. Oblik ukopa: ukop SJ 064 je plitak, okruglasto-ovalnog oblika s pličim pravokutnim dodatkom na JI strani. Dimenzije: 3 x 2,32 m. Apsolutna visina dna najdubljeg dijela ukopa je V127,10 m, što znači da je visinski bilo očuvano oko 33 cm zapune. Relativna dubina od površine SJ 001 do dna ukopa je 0,70 m. Ukop sječe SJ 002 i SJ 003.

Južnije od SJ 057/058 na oko 30 m od S ugla iskopane površine S-1, zamijećena je slabo vidljiva žućkasto-smeđa pjeskovita mrlja s većim ulomcima keramike s ukrasima češljastih valovnica i snopovima vodoravnih linija, koji pripadaju gotovo čitavim posudama. Okruglasto-ovalna mrlja imenovana je kao **SJ 065** – zapuna (2,5 Y 4/3, olive brown) i **SJ 066** – ukop, a zamijećena je na relativnoj dubini od 30 cm (apsolutna visina V127,52 m). Evidentirana mrlja bila je dimenzija 2,10 x 1,42 m, debljine svega nekoliko centimetara. Postoji mogućnost da je ova tvorevina, čiji ukop nije mogao biti definiran (dno ukopa na apsolutnoj visini V127,50 m), u vezi s obližnjim objektom SJ 059 i ognjištem SJ 068 u njemu.

Uz južni profil iskopa S-1, na oko 51,5 m od S ugla iskopa nalazi se recentna mrlja okruglastog oblika promjera 0,45 m (S-J) i 0,30 m (I-Z), imenovana kao **SJ 061** – zapuna (2,5 Y 3/2, very dark grayish brown) i **SJ 062** – ukop. Nakon praznjenja imenovane recentne jame SJ 061/062, ustanovljeno je kako u njoj nema nikakvih nalaza, a ukop je promjera 0,40 m (S-J) i 0,30 (I-Z) te da se radi o dubljoj brazdi, a ne o kulturnim ostacima.

Arheološko nalazište Torčec - Prečno Pole I smješteno je s južne strane velikog isušenog meandra rijeke Drave koji se pruža sjeverno od mjesta Torčec (slika 1). Ovogodišnje arheološko istraživanje provedeno je na us-

5 Tijekom praznjenja zapune SJ 070, na jednom mjestu u južnom dijelu objekta evidentirana je veća količina ugljena promjera 28-30 cm za kojeg se pretpostavljalo da je ostatak stupića te je ova zapuna imenovana kao SJ 071 – zapuna (2,5 Y 3/3 dark olive brown) i SJ 072 – ukop. Međutim, tijekom njegova praznjenja zaključeno je da se ne radi o ostatku stupića već da je ta nakupina ugljena dio cjeline zapune SJ 070.

koj izduženoj oranici u vlasništvu g. Blažička iz Torčeca. Iskop S-1 pratio je međe njive te je njegova širina iznosila 5 m, a dužina 53 m, što je u konačnici ukupno iznosilo 265 m² istražene površine.

Provedenim arheološkim iskopavanjima ukupno je evidentirano 8 tvorevina (slika 2), od kojih neke vjerojatno predstavljaju ostatke objekata. Jedan od njih, nanočuvaniji, bio je kvadratičnog oblika, a u njegovu jugozapadnom dijelu bilo je smješteno ognjište. Osim ove kuće pronađena su dva okrugla vatrišta smještena na otvorenom, u blizini jednog od slabo očuvanih objekata, čiji su ostaci evidentirani u debljini od svega nekoliko centimetara. Registriran je i nastavak rova nastalog tijekom Drugoga svjetskog rata, a evidentiranog tijekom istraživanja 2005. godine. Svi ukopi javljaju se odmah ispod oranog sloja u miješanom sloju koji se sastoji od orane ilovače i žućkastog pijeska, odnosno tamo gdje on nedostaje, u sloju žutog pijeska. Objekti su vrlo slabo očuvani i predstavljaju posljednje ostatke nastambi, poneke od njih očuvane u debljini od svega nekoliko centimetara.

Od pokretnih nalaza prikupljeno je najviše ulomaka keramike posuda grube fakture s blago zaobljenim ili odsječnim rubovima jednostavne profilacije. Posude su bile ukrašene gustim češljastim valovnicama ili nizovima češljastih vodoravnih linija smještenim na ramenu, trbuhu i jednostavnom rubu posude. Osim keramičkih ulomaka pronađeno je nekoliko manjih željeznih predmeta i jedna staklena perla. Prema analogijama za spomenute značajke prikupljene keramike može se zaključiti da su stanovnici ruralnog naselja na Prečnom Polu I u Torčecu na ovom mjestu obitavali u vremenu najranijih razdoblja srednjega vijeka, od prve polovine 7. do prve polovine 10. stoljeća.

Preciznije datiranje unutar spomenutih okvira trajanja života u ovom naselju bit će moguće tek nakon provedenih analiza i stručne i znanstvene obrade pokretnih arheoloških nalaza.

Literatura

- Sekelj Ivančan T., Zvjerac I., 1997, Nekoliko srednjovjekovnih položaja u okolici Torčeca – Koprivničko-križevačka županija, Obavijest I HAD XXIX/2, Zagreb, 65-69.
- Sekelj Ivančan T., 2001, *Early Medieval Pottery in Northern Croatia. Typological and chronological pottery analyses as indicators of the settlement of the territory between the rivers Drava and Sava from the 10th to the 13th centuries AD*, BARIntSer 914, Oxford.

Sekelj Ivančan T., 2005, Torčec, Ledine, 2004. – ranosrednjovjekovno naselje, AIA I, Zagreb, 45-49.

Sekelj Ivančan T., Tkalčec T., Šiljeg B., 2003, Rezultati analize ranosrednjovjekovnih nalaza i nalazišta u okolici Torčeca, PrilInstArheolZagreb 20, Zagreb, 113-130.

Sekelj Ivančan T., Tkalčec T., Slovenec D., Lugović B., 2005, Analiza keramike s ranosrednjovjekovnog naselja na položaju Ledine kod Torčeca, PrilInstArheolZagreb 21, Zagreb, 141-186.

Sekelj Ivančan T., 2006, Probna arheološka istraživanja na položaju Prečno Pole I u Torčecu kraj Koprivnice, AIA II, Zagreb, 73-78.

Summary

The archaeological site of Torčec - Prečno Pole 1 is positioned on the southern side of a large dried-up meander of the river Drava, stretching in the north of the village Torčec in the county of Koprivničko-križevačka (Fig. 1.). This year's excavations followed the boundaries of the acres. Their width amounted to 5 m and the length to 53 m, with the total sum of 265 m² of investigated area.

In the conducted archaeological excavations, a total of 8 artifacts was recorded (Fig. 2.), some of which represent object remains. One of them, the most preserved, was of a quadratic form, with a hearth in its southwestern part (Fig. 3.). Apart from this house, two round fire sites were discovered, which were positioned outdoors, near one of the less preserved objects, the remains of which were recorded in the thickness of merely a few centimetres. An extension of a trench, created during World War II and recorded in the research of 2005, was also registered. All burials occur immediately below the ploughed layer, in the mixed layer consisting of ploughed clay and yellowish sand, i.e. where it is missing, in the yellow sand layer. The objects are extremely badly preserved and represent the last remains of dwellings, some of which are preserved in the thickness of merely a couple of centimetres.

Most frequent movable finds were fragments of ceramic, crudely manufactured pots, with slightly rounded or cut edges of a simple profiling. The pots are ornamented by dense comb-shaped waves or a series of vertical, also comb-shaped lines, at the shoulder and belly of the pot, but also at the edges. Apart from the ceramic fragments, several smaller iron objects and one glass pearl were found. By analogies to the mentioned characteristics of the collected ceramics, it may be concluded that the inhabitants of the rural settlement on Prečno Pole I in Torčec were resident on this spot during the earliest periods of the Middle Ages, between the first half of the 7th and the first half of the 10th century.

A more precise dating, within the mentioned time frame, of the period people were resident in this settlement shall only be possible after the analyses and the expert and scientific processing of the movable archaeological finds have been carried out.